

УДК 811.161.2'373.611.

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-8>

ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНІ ІННОВАЦІЇ В МЕДІАДИСКУРСІ ПЕРІОДУ ВІЙНИ

LEXICAL AND WORD-FORMING INNOVATIONS IN THE MEDIA DISCOURSE OF THE WAR PERIOD

Демешко І.М.,

orcid.org/0000-0002-2982-8675

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української філології та журналістики

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

У статті розглянуто специфіку сучасного медіатексту й медіадискурсу періоду війни в мовознавчому аспекті. З'ясовано мотиваційні функції та специфіку лексико-словотвірних новотворів у сучасному медійному дискурсі. Зазначено, що функціонування й активне використання новотворів у медіадискурсі пояснюється врахуванням комунікативно-інформаційних суспільних потреб у номінації процесів, опредметнених дій, явищ із прагматичним спрямуванням і використанням у публіцистичному стилі й інтернет-джерелах. Характерно, що всі структурні компоненти неолексем відповідають мовній і мовленнєвій системності мовної практики, активності дериваційних ресурсів української мови. Інноваційні лексико-словотвірні процеси сприяють формуванню та інтерпретації мовної картини світу.

Реципієнти масової комунікації добирають найраціональніші неологічні мовні засоби. У період російсько-української війни зросла кількість новотворів, це переважно відантропоніми та відойконіми утворення. Помітна тенденція до творення десубстантивів, денумеративів, девербативів вербативного блоку. Військові терміни й похідні від них активно використовуються в мовленні пересічних українців та адаптуються до української мовної системи. У мові помітні переходи лексем із пасивного до активного вжитку, явища термінологізації та детермінологізації властиві для воєнної й військової лексики. Аналіз медіатексту як комунікаційного продукту, авторської позиції та стилю сприяє виявленню лексико-словотвірних інновацій, специфіки онімів, відантропонімих і відойконімих похідних. У неолексемах відбувається переосмислення семантичного навантаження, переважно розширення семантики похідного.

Функції новотворів у медіатекстах розкривають принципи системної організації мови, сприяють узгодженню з ментальною онтологією української мови, забезпечують існування метамовних аналогів, словотвірних типів і моделей, усі компоненти яких релевантні щодо змісту, конотативного забарвлення та структури мовленнєвої діяльності суб'єктів.

Ключові слова: новотвори, неолексеми, медіатекст, медіадискурс, медіапростір, медіалінгвістика, лексико-словотвірні інноваційні процеси.

The article deals with the specificity of the modern media text and media discourse of the war period in the linguistic aspect. The motivational functions and the specifics of the lexical and word-forming innovations in the modern media discourse are clarified. It is noted that the functioning and active use of the innovations in the media discourse are explained by taking into account the communicative and informational public needs in the nomination of processes, objectified actions, the phenomena of their pragmatic direction and use in journalistic style and the Internet resources. All the structural components of the neolexes correspond to the language and speech systematicity of language practice, the activity of derivational resources of the Ukrainian language. The innovative lexical and word-forming processes contribute to the formation and interpretation of the language picture of the world.

The recipients of mass communication choose the most rational non-logical language means. During the period of the Russian-Ukrainian war, the number of the new creations has increased; they are formed mainly from anthroponyms and oikonoms. There is a noticeable tendency to create the desubstantives, denumeratives, and deverbatives of the verbativ block. The military terms and their derivatives are actively used in the speech of the ordinary Ukrainians and are adapted to the Ukrainian language system. In the language, the transitions of the lexemes from passive to active use, the phenomenon of forming terminology and determinology are characteristics of the military lexicon. The analysis of the media text as a communication product, author's position and style helps

reveal the lexical and word-forming innovations, the specificity of onyms, anthroponym and the derivatives from the onyms. In the neolexems there is the reinterpretation of the semantic, mainly the expansion of the semantics of the derivative.

The functions of the innovations in the media texts reveal the principles of the systematic organization of language, contribute to the agreement with the mental ontology of the Ukrainian language, ensure the existence of metalanguage analogues, word-formation types and models, all of which components are relevant to the content, connotative coloring, and structure of the speech activity of the subjects.

Key words: innovations, neolexems, media text, media discourse, media space, media linguistics, lexical and word-forming innovative processes.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізаційному світі мова відповідає на виклики, що надходять у зв'язку з інтеграцією інформаційного простору, воєнними конфліктами, упровадженням нових технологій, появою нових предметів, явищ, мовною економією, і зберігає свої типологічні й національні ознаки, ідентичність. Підвищений інтерес до масової комунікації та інформації пояснюється суспільно-політичними й лінгвістичними потребами, розробленням нових методів аналізу медіатекстів, моніторингом впливу певних тенденцій на свідомість соціуму, вивченням соціальних потреб у публічній комунікації, урахуванням літературних норм сучасної української мови, маніпулятивними методами впливу на суспільну думку, сприйняттям медіатекстів реципієнтами тощо.

Актуальність дослідження зумовлена потребою з'ясувати специфіку сучасного медіатексту й медіадискурсу в мовознавчому аспекті, установити функції новотворів у медійному дискурсі, визначити, як медіаконтент впливає на мовців, перспективністю вивчення нових способів у творенні неолексем сучасної української мови, з'ясуванням словотвірних типів і моделей новотворів воєнного часу. Доречно зауважити, що значна частина неолексем утворена способом телескопії, що полягає в структурній інтерференції й усіченні компонентів, у яких семантичну домінуючу функцію виконує мотиватор. Телескопічні новотвори досліджували Т. Р. Тимошенко, Ю. А. Зацний, С. М. Єнікєєва, Л. Ф. Омельченко, І. І. Гамерська, О. І. Дзюбіна ітн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтенсивне використання новотворів у медійному дискурсі періоду війни потребує вивчення й опису способів творення новотворів і семантичних зрушень неолексем у лексико-словотвірному аспекті. Актуальним питанням медіадискурсу присвячено праці Л. І. Шевченко, Д. Ю. Сизонова, М. Р. Желтухіної, С. Г. Чемеркіна та ітн. Медіадискурс найактуальніший у медіапросторі, оскільки відображає комунікативно-інформаційні, політичні, економічні, культурні настрої та вектори соціуму. Теоретичні питання функціонування нових слів, процеси неологізації, словотвірні новотвори описано в працях Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловської, Ж. В. Колоїз, А. М. Нелюби, О. А. Стишова, С. П. Гриценко, Є. О. Редька, С. С. Лук'яненко, Ю. В. Теглівець, О. В. Ковтун, М. Є. Хар та ітн. У період російсько-української війни кількість новотворів помітно зростає. Медійний дискурс – категорія сучасної медіалінгвістики. В умовах політичних та інформаційних агресій на сучасному етапі особливу увагу звертають на когнітивну обробку й фільтрацію інформації. Медіадискурс виконує інформативну, впливову, регулювальну, політичну, соціалізуючу, маніпулятивну, фатичну, розважальну, рекламну та ітн. функції. На формування медіатексту впливають екстралінгвальні (глобалізаційні процеси в соціумі, науково-технічний прогрес, «розширення геолінгвістичної картини світу, полікультурність, розширення кордону комунікативно-інформаційного поля» (домінування психології мас над психологією індивіда), мультиінформаційність, нові інформаційні платформи, економія мовних засобів» тощо [4, с. 83]) та інтралінгвальні (екстетизія (використання фразеологічних одиниць як ментального коду порівняно з іншомовними номінаціями матиме потужніший впливовий ефект на реципієнта), специфіка стилю журналіста, пошук влучних слів для впливу на реципієнта, використання авторських новотворів, мовна експресія (використання емоційно експресивної лексики, оцінна номінація, стилістична конотація, економія мовних ресурсів, стирання меж між функціональними стилями)) чинники.

«Проникнення стилістичного ресурсу в медійну комунікацію може бути маніпулятивним інструментом масової свідомості» [4, с. 84], мовний інструментарій медійного дискурсу, відповідні концепти й наративи. Аналіз медіатексту як комунікаційного продукту, авторської позиції та стилю сприяє виявленню лексико-словотвірних інновацій, специфіки онімів, відантропонімних і відойконімних похідних. О. В. Ковтун, визначаючи семантико-прагматичне навантаження агентивних оцінних імен, звертає увагу на лінгвокреативність мовців і її наслідок – мовну гру, що базується на маніпуляції смислами (метафоризація, бруталізація, актуалізація феномена прецедентності тощо) [3, с. 36]. Помітне розширення значення неолексем за рахунок метафоризації.

Мета дослідження – проаналізувати лексичні та словотвірні особливості новотворів сучасного медіадискурсу.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) схарактеризувати процес неологізації та з'ясувати специфіку лексико-словотвірних інновацій (на матеріалі друкованих видань та інтернет-джерел);
- 2) установити специфіку функціонування й способи творення новотворів періоду війни.

Виклад основного матеріалу. У сучасному медіадискурсі відбиваються актуальні настрої суспільства, динаміка інноваційних процесів – лексико-граматичні, семантичні новотвори, актуалізація пасивної лексики, уживання іншомовної лексики, трансформованих або неофразеологізмів. Динаміка мовної системи в живому мовному втіленні реалізується через переосмислення семантики неолексеми або способу творення нових слів, нове трактування процесів, явищ, імплементацію інновацій як результату номінації.

У сучасних медіатекстах словниковий склад сучасної української мови поповнюється інноваційними поняттями, що зумовлено глобалізацією, технологізацією, комп'ютеризацією суспільного життя. Вдало дібрані новотвори в медійному дискурсі не лише сприяють унікальності мови автора, зокрема журналіста, а й стають потужним прийом впливу на реципієнта. У медіатекстах поширені такі новотвори, як *українити* ('дати відповідь на виправдані дії'), *відукраїнити*, *заукраїнити*, *злопутінський*, *наволонтерити* ('знайти щось необхідне'), *відирпенити*, *арестовлення*, *відкобзонити*, *відкобзонені*, *кадирити*, *кімити*, *нагостомелити*, *чорнобайти*, *шойгувати*. Це переважно десубстантиви відпропріального походження, утворені суфіксальним способом. Переосмислення й апелятивації (деонімізації) набувають такі відантропонімні неолексеми, як *притуліти* ('жертвувати гроші на українську армію, донатити'), *арестовити* ('заспокоювати'), *макронити* (1) 'робити стурбований вигляд, але нічого не робити, щоб змінити ситуацію'; 2) 'часто і безрезультатно телефонувати, довго і безрезультативно розмовляти по телефону', *шольцити* ('постійно обіцяти'), *кадирити* ('видавати бажане за дійсне'), *шойгувати* ('запевняти, що все за планом, хоча насправді зазнає поразки'). Доречно зазначити, що інноваційні словотвірні процеси сприяють формуванню й інтерпретації мовної картини світу.

Незаперечним є той факт, що війна спричинила й неофіційні зміни в українському правописі щодо вживання великої літери. У медіатекстах власні назви, зокрема назва країни-агресора, її столиця, прізвище її керівника, ім'я пересічних росіян, вирізняються певною семантикою, у цьому випадку пейоративною, пишуться з малої літери, демонструючи зневажливе ставлення й акцентуючи, що цьому немає місця в цивілізованому світі: *росія*, *москва*, *кремль*, *путін*, *рф*, *ванька* ('пересічний росіянин') тощо: Блінкен про спробу заколоту в росії: «*Маємо Пригожина, який публічно ставить під сумнів саму передумову російської агресії проти України – уявлення про те, що Україна чи НАТО якимось чином становлять загрозу для росії. Є людина, яка публічно й дже відкрито кидає виклик владі **путіна** – і дуже відкрито*», *зауважив він*» (Україна, Новини, 25.06.2023). «... росії в Україні не буде» (Fb, 25.06.2023).

Це переважно відантропонімні (*кімити*, *арестовлення*, *байденотерапія*, *кадирити*, *макронити*, *шольцити*, *опутніти*, *закобзонити*, *скобзонити*, *марченкувати*, *путінферштеєр*, *путіночет*, *путлер*, *хапутір*, *капутін*, *шойгувати*) та відойконімні (*відірпінити*, *відізьомити*, *забучити*,

зачонгарити, вКАЛУШити – ‘перемогти’, нагостомелити, начорнобаїти, прочорнобаєний) утворення тощо [5; 7; 8]. Помітна тенденція до творення десубстантивів (чорнобаїти, забайрактарити, застінгерити, відджавелініти, заджавелініти), денумеративів (задвухсотити, затрьохсотити), девербативів (присвітити) вербативного блоку. Військові терміни та похідні від них активно використовуються в мовленні пересічних українців, адаптуються до української мовної системи: байрактарити, джавелініти, стінгерити, відхаймарсити.

Антронім *Б. Джонсонюк* утворено з позитивною семантикою за типовою українською словотвірною моделлю. З негативною конотацією вжито префіксальні лексеми *недоцар*, *недофюрер*. Досить продуктивні й композитні утворення (*бандеромобіль* – ‘бронемашина на базі ГАЗ-66, створена активістами Ніжина під час війни на сході України’ (Fb, 1 серпня 2022); *платоноско* (від англ. *platecarrier*) – ‘легкий бронезилет, який дає змогу зберігати максимальну мобільність бійця’ [6, с. 11], *путлерюгенд*, *русо-нацисто*, *картопельфюрер*). Помітна тенденція до вживання агентивних назв із негативною семантикою: *московит*, *ватник*, *кацап*, *рузський*, *зомбі*, *асвабадїтель*, *рашан*, *тікток-воїн*, *чмобік* (‘частково мобілізований’), *завиванці* (‘ворог, що «вие» в полоні’). Для захисників України утворено неолексеми з позитивною семантикою: *кіборг*, ІТ-армія (*кіберкозаки*, *кіберпартизани*); *краЗСУнчик* – *краЗСУня* – графічно-семантичний неологізм, утворений деформацією твірної основи (*красунчики ЗСУ*). Цей прийом застосовано й щодо творення неолексеми *z-окупант*. У сучасному мовознавстві такого типу неологізми розглядають як реалізацію графоїдеологеми – найменшої смислової одиниці, вираженої відповідним символом. Досить активно вживаються метафоризовані образи на позначення росіян: *лаптеногий*, *могілізований*, *узкій* (‘росіяни всіх національностей’). Новотвори періоду війни та похідні від них набувають у контексті стилістичного забарвлення, а когнітивно-асоціативні процеси сприяють виникненню неолексем способом телескопії, який останнім часом набув продуктивності. Новотвори цього типу виникають унаслідок семантичного розширення структурних компонентів: *кацапстан*, *оркостан*, *рашастан*, *russiastan* із відповідною конотацією. Афіксоїд *стан-* сприяє творенню номенів за відповідним типом: *росіястан*, *бандостан*. Новотвори *арестовлення*, *арестол* (*Арестович* + *мовлення*, *Арестович* + *корвалол*) утворені способом телескопії на позначення мовлення та відеосуб’єкта. На позначення президента Білорусі також із конотативним значенням уживається неолексема *бульбозавр*, *картопельфюрер*. На позначення президента РФ уживаються телескопізми з негативною конотацією *путлер*, *путанік*, *бункерник*. Неолексема *чебурнет*, *путлернет* – на позначення російського автономного інтернету. Подібні інновації поєднують семантику структурних компонентів, утворені за допомогою усічених основ чи слів: *літакопад*, *генералопад*. Злиттям компонентів словосполучення й суфіксальними морфемами *-ець*, *-ник* утворено нові слова *мизамирець*, *ненчасник*.

Характерно, що в неолексемах відбувається переосмислення семантичного навантаження, що сприяє семантичному зрушенню – переважно розширенню семантики похідного. Ойконім *Чорнобаївка* розширив межі свого значення до таких: 1) уся Україна; 2) напрям; 3) спортивне поняття; рахунок, який зростає неочікувано швидко; 5) кінематографічне поняття (новий епізод); 6) географічне поняття; 7) астрофізичне поняття (чорна діра). Розширення лексеми *світильник*, що вживається з емоційно-експресивним забарвленням, коли окупанти виїхали з Чорнобильської зони, отримавши дозу радіоактивного опромінення. Девербатив *винищувач* зазнав трансформації з іронічною конотацією в словосполученні *біолабораторний винищувач*. Метафоризації зазнали й кулінарні поняття: *деруни*, *картопля в мундирі* (іронічною конотацією про білорусів-загарбників), *картопляний імператор*. Девербатив *перепічка* від нейтрального значення набув вторинного, з негативною конотацією (про знищених окупантів біля Києва) [2], *бандероль* (‘мертвий окупант у мішку’).

Під час війни помітне розширення семантичного навантаження деяких лексем: *бавовна* (мем, що поширився під час російського вторгнення в Україну, ‘текстильне волокно’ до війни й зараз – ‘вибух у росії’), *тривога* (‘тривожний стан’ до війни й зараз – ‘повітряна тривога’),

чисте небо (безхмарне небо до війни й зараз – небо без ракет, безпілотників, ворожих літаків), *град* ('вид опадів' до війни й зараз – 'система залпового вогню', *приліт* ('прилітання чогось, когось' до війни й зараз – 'потрапляння ворожого снаряда', *мітка* ('будь-яка позначка' до війни й зараз – 'ворожа позначка для обстрілу цілого місця', *монед* ('двоколісний транспортний засіб' до війни й зараз – 'іранський дрон-камікадзе'). У мові актуалізуються деякі лексеми, помітні переходи з пасивного до активного вжитку, явища термінологізації та детермінологізації властиві для воєнної й військової лексики. Основними функціями новотворів є номінативна, емоційно-оцінна, компресивно-інформативна, діагностична, уточнювальна, пояснювальна, характерологічна, прагматична, інтегративна, соціально-комунікативна, словотвірна, прагматична.

За період війни набули поширення неологізми: *прес-служба картошки*, *русняві воєнкори*, *тракторні війська*, *тіктоківські війська*, *батальйон «Монако»*, *жест доброї волі* (цей евфемізм використовували на ростелебаченні, коли повідомляли про відступ російського війська).

У медіатекстах досить активно використовуються дериваційно-стилістичні засоби, характерні для сучасної української мови. Значну кількість новотворів періоду війни застосовують на позначення ворога з пейоративним значенням: *рашисти*, *рашистський* (склад), *русня*, *рузкі*, *мобіки*, *чмоні*, *орки* тощо, країни-агресора: *мордор* ('чорна країна або земля тіні'; від староангл. означає 'смертельний гріх' або 'ворог'; країна, від якої не доводиться чекати добра), *рашка*, *ер-ефія*, *оркостан*: «У Криму тривожно, палають рашистські склади», «... палають склади русні» (Новини Центральної України, 26.06.2023. Кропивницький. Новини, 26.06.2023). Сподіваємося, що ця лексика після нашої перемоги стане пасивною й буде використовуватися лише зі стилістичною метою. Характерно, що новотвори продукуються від актуальних номенів у певний період, щоб правильно декодувати відповідну інформацію [1, с. 45–55].

Отже, усі структурні компоненти релевантні до значення похідного, відповідають мовній і мовленнєвій системності мовної практики, активності дериваційних ресурсів мови. Дериваційні засоби виконують функцію словотвірного категоризатора. Реципієнти в комунікації добирають найраціональніші неологічні мовні засоби. У лексико-словотвірних інноваціях періоду війни відображено системні мотиваційні відношення когнітивних і мовних структур. Тому аргументативний початок превалює над інформаційним.

Девербативи в медіатекстах періоду війни становлять значний лексичний масив, своєрідність якого полягає в поєднанні елементів дієслівної семантики з категорійними значеннями іменника й прикметника, що являють собою мікросистему взаємозалежних елементів. Віддієслівні деривати субстантивного й ад'єктивного блоків зазначеного періоду становлять специфічну ономасіологічну категорію: «Уламками збитих ракет в Кропивницькому пошкоджено кілька **домоволодін** та авто. Обійшлося без **загиблих** та **травмованих**». «На Кіровоградщині впроваджують додаткові **заходи безпеки**» (Перша електронна газета, 24.06.2023). «... **найпростіші укриття** в закладах освіти Кропивницького працюватимуть цілодобово. Міськрада нагадує список **сховищ** та просить не ігнорувати **повітряну тривогу**» (Перша електронна газета, 26.06.2023). На синтаксичному рівні помітний вияв якісних змін ступеня співвіднесеності предиката до дійсності в конкретній ситуації з темпорально-локальним значенням.

Таким чином, основні функції новотворів розкривають принципи системної організації мови, сприяють узгодженню з ментальною онтологією української мови, забезпечують існування метамовних аналогів, словотвірних типів і моделей, усі компоненти яких релевантні щодо змісту, конотативного забарвлення та структури мовленнєвої діяльності суб'єктів.

Новотвори, крім номінативної, словотвірної (передбачає творення нових слів різними способами словотворення), емотивно-оцінної функцій, виконують компресивно-інформативну, діагностичну (розкривають менталітет народу, стан мови в певний період, характерологічну, інтегративну (новотвір може бути замінений описово), соціально-комунікативну. Вербативні новотвори виконують і прагматичну функцію, виявляючи протилежні значення – *україннішати* – *розукраїнювати*. Наголосімо, що лексико-словотвірні інновації – це реакція на події в

Україні, вербалізація емоцій, вияв лінгвокреативності, відображення національно-мовної картини світу.

Висновки. У сучасному медіадискурсі неолексеми виникають під впливом екстра- й інтра-лінгвальних чинників. Медіадискурс – складне мовно-комунікативне явище, певний соціальний контекст, що сприяє уявленню про учасників комунікації, процеси творення та сприйняття повідомлення. Найпоширеніші способи творення новотворів в українськомовних медіатекстах – словотвірний, семантичний, запозичення. Новотвори в медіатекстах виконують номінативну, словотвірну, емоційно-оцінну, компресивно-інформативну, діагностичну, експресивну, характерологічну, акумулятивну, інтегративну, соціально-комунікативну, оцінно-прагматичну функції.

Найпродуктивнішим способом творення новотворів періоду війни є суфіксація. Аналіз лексико-словотвірних інновацій засвідчує, що телескопія – новітній і досить продуктивний спосіб словотворення неодериватів сучасної української мови. Це один із засобів і способів експліцитної економії в словотвірній номінації. Телескопізми, для яких характерна асоціативна природа, активно використовуються в середовищі соцмереж, надаючи мовленню емоційно-експресивного забарвлення. Мотиватори новотворів воєнного часу – це переважно антропоніми з властивими ознаками й українські ойконіми. Розширення семантики похідних сприяє продуктивності творення неолексем лексико-семантичним способом. Експонентна структура похідного чітко простежується й у новотворах, ураховуючи значення мотивата й формантів, виражає мотиваційне значення. У межах інноватики доречно здійснювати дослідження лексико-словотвірних інновацій і нових одиниць інших мовних рівнів. Інновації в період повномасштабного вторгнення на позначення ворога мають особливу експресивність, оцінність, що репрезентовано мовними лексико-дериваційними засобами.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні лексико-словотвірних інновацій української мови новітнього періоду, дібраних із різних текстів у словотвірно-морфологічному та стилістичному аспектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Демешко І.М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Кіровоград : ФОП Александра М.В., 2016. 300 с.
2. Демешко І.М. Інноваційні словотвірні процеси в українській мові. *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах* : матеріали XI Міжнародної наукової конференції. Дніпро : Ліра, 2023. С. 40–43.
3. Ковтун О.В. Неологізми в системі однаково-предметних агентивних імен (на матеріалі української і англійської лінгвокультур). *Лінгвістичні студії*. 2023. Вип. 45. С. 27–39. URL: <https://jlingst.donpu.edu.ua>.
4. Сизонов Д.Ю. Психолінгвістичні основи медіаграмотності: до проблеми інтерпретації медіатекстів. *Наука і освіта*. 2017. № 7. С. 82–88. URL: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2017-7-doc/2017-7-st13>.
5. Сіверщина. Будуть макронити і шольцити... URL: <https://www.google.com/url>.
6. Термінологічний словник російсько-української війни / В. Васютинський, П. Горностай, І. Губеладзе, Л. Найдьонова, М. Слюсаревський, С. Чуніхіна ; за ред. М.М. Слюсаревського ; упоряд. С.Л. Чуніхіна. Київ : Ін-т соціальної та політичної психології НАПН України, 2022. 20 с.
7. Чорнобайти, арестовлення, нагостомелити: нові слова, які принесла нам війна. URL: <https://www.google.com/url>.
8. Як українська мова змінюється і змінює світ. URL: <https://ukrainer.net/mova>.